TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2013. gada 25. aprīlī*

Sociālā politika — Vienlīdzīga attieksme nodarbinātības un profesijas jomā — Direktīva 2000/78/EK — 2. panta 2. punkta a) apakšpunkts, 10. panta 1. punkts un 17. pants — Diskriminācijas seksuālās orientācijas dēļ aizliegums — "Faktu, pēc kuriem var secināt, ka ir bijusi diskriminācija" jēdziens — Noteikumi par pierādīšanas pienākumu — Efektīvas, samērīgas un preventīvas sankcijas — Persona, kura uzstājas un kura gan plašsaziņas līdzekļos, gan sabiedrībā tiek uztverta kā profesionālā futbola kluba vadītājs — Publiski paziņojumi, ar kuriem tiek izslēgta futbolista, kurš tiek attēlots kā homoseksuālis, pieņemšana darbā

Lieta C-81/12

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Curtea de Apel Bucureşti* (Rumānija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2011. gada 12. oktobrī un kas Tiesā reģistrēts 2012. gada 14. februārī, tiesvedībā

Asociația Accept

pret

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs M. Ilešičs [*M. Ilešič*], Tiesas priekšsēdētājs, kas pilda trešās palātas tiesneša pienākumus, V. Skouris [*V. Skouris*], tiesneši E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*], A. O'Kīfs [*A. Ó Caoimh*] (referents) un K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*],

ģenerāladvokāts N. Jēskinens [*N. Jääskinen*],

sekretārs M. Aleksejevs [*M. Aleksejev*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2013. gada 23. janvāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Asociația Accept* vārdā – *R.-I. Ionescu*, advokāte,

— *Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării* vārdā – *C. F. Asztalos* un *C. Nuică*, kā arī *C. Vlad*, pārstāvji,

— Rumānijas valdības vārdā – *R. H. Radu*, kā arī *E. Gane* un *A. Voicu*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – rumāņu.

— Eiropas Komisijas vārdā – *J. Enegren* un *C. Gheorghiu*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 2. panta 2. punkta a) apakšpunktu, 10. panta 1. punktu un 17. pantu Padomes 2000. gada 27. novembra Direktīvā 2000/78/EK, ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju (OV L 303, 16. lpp.).

2 Šis lūgums tika iesniegts tiesvedībā starp *Asociația Accept* (turpmāk tekstā – "*Accept*") un *Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării* (Valsts padome diskriminācijas novēršanai, turpmāk tekstā – "*CNCD*") par šīs pēdējās lēmumu, ar kuru tā daļēji noraidīja sūdzību, kura tikusi iesniegta pēc personas, kura uzstājas un kura gan plašsaziņas līdzekļos, gan sabiedrībā tiek uztverta kā profesionālā futbola kluba vadītājs, publiskiem paziņojumiem, ar kuriem tika izslēgta iespēja šajā klubā nodarbināt futbolistu, kurš ticis attēlots kā homoseksuālis.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Atbilstoši Direktīvas 2000/78 1. pantam, "lai vienlīdzīgas attieksmes princips stātos spēkā dalībvalstīs, [tās] mērķis attiecībā uz nodarbinātību un profesiju ir noteikt sistēmu, lai apkarotu diskrimināciju reliģijas, uzskatu, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ".

4 Šīs direktīvas preambulas 15., 28., 31. un 35. apsvērums ir izteikti šādi:

"(15) Tādu faktu novērtēšana, pēc kuriem var spriest, vai ir notikusi tieša vai netieša diskriminācija, ir jautājums izskatīšanai valsts tiesu iestādēs vai citās kompetentās iestādēs saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem vai praksi [..]

[..]

(28) Šī direktīva nosaka minimālās prasības, tādējādi sniedzot dalībvalstīm iespēju ieviest vai uzturēt spēkā labvēlīgākus noteikumus. [..]

[..]

(31) Jāpieņem noteikumi par pierādīšanas pienākumu, ja ir *prima facie* diskriminācijas gadījums, un, lai piemērotu efektīvu vienlīdzīgas attieksmes principu, pierādīšanas pienākums jāvērš pret atbildētāju, ja ir sniegta liecība par šādu diskrimināciju. [..]

[..]

(35) Dalībvalstīm būtu jāparedz efektīvas, proporcionālas un preventīvas sankcijas gadījumā, ja netiek pildīti pienākumi, kas izriet no šīs direktīvas."

5 Šīs pašas direktīvas 2. panta ar nosaukumu "Diskriminācijas jēdziens" 1.–3. punktā noteikts:

"1. Šajā direktīvā "vienlīdzīgas attieksmes princips" nozīmē to, ka nav ne tiešas, ne netiešas diskriminācijas, kuras pamatā ir jebkurš 1. pantā minēts iemesls.

2. Šā panta 1. punktā:

a) uzskata, ka tiešā diskriminācija notiek tad, ja salīdzināmā situācijā pret vienu personu izturas, ir izturējušies vai izturētos sliktāk nekā pret citu personu jebkura 1. punktā minēta iemesla dēļ;

[..]

3. Par cilvēka aizskaršanu uzskata diskrimināciju 1. punkta nozīmē tādas nevēlamas uzvedības gadījumā, kura saistīta ar jebkuru no iemesliem, kas minēti 1. pantā, un kuras mērķis vai rezultāts ir cilvēka cieņas pārkāpums un iebiedējošas, naidīgas, degradējošas, pazemojošas vai agresīvas vides radīšana. Šādā sakarā cilvēka aizskaršanas jēdzienu var definēt saskaņā ar dalībvalstu tiesību aktiem un praksi."

6 Direktīvas 2000/78 3. panta 1. punkts ir formulēts šādi:

"Nepārsniedzot [Eiropas Savienības] kompetenci, šo direktīvu piemēro visām personām gan valsts, gan privātajā sektorā, tostarp valsts iestādēs, attiecībā uz:

a) nosacījumiem darba, pašnodarbinātības un profesijas iegūšanai, to skaitā atlases kritērijiem un darbā pieņemšanas nosacījumiem, lai kāda būtu darbības nozare, un visos profesionālās hierarhijas līmeņos [..]

[..]."

7 Direktīvas 2000/78 8. panta 1. punktā noteikts, ka "dalībvalstis var ieviest vai uzturēt spēkā noteikumus, kuri ir labvēlīgāki vienlīdzīgas attieksmes principa aizsardzībai nekā šajā direktīvā paredzētie noteikumi".

8 Saskaņā ar šīs direktīvas 9. pantu:

"1. Dalībvalstis nodrošina, lai tiesiskās un/vai administratīvās procedūras [..] nolūkā panākt, ka izpilda šajā direktīvā paredzētos pienākumus, būtu pieejamas visām personām, kuras uzskata sevi par cietušām, jo viņām nav piemērots vienlīdzīgas attieksmes princips [..]

2. Dalībvalstis nodrošina, lai apvienības, organizācijas vai citas juridiskas personas, kurām saskaņā ar attiecīgo valstu tiesību aktos noteiktajiem kritērijiem ir likumīga interese par to, lai nodrošinātu šīs direktīvas noteikumu ievērošanu vai nu sūdzības iesniedzēja vārdā, vai atbalstot to, ar viņa vai viņas apstiprinājumu varētu iesaistīties jebkurā tiesiskā un/vai administratīvā procedūrā [ierosināt jebkuru tiesisku un/vai administratīvu procedūru], kas paredzēta, lai panāktu, ka izpilda pienākumus, kas paredzēti šajā direktīvā.

3. Šā panta 1. un 2. punkts neskar valsts noteikumus, kuri attiecas uz termiņiem prasības celšanai attiecībā uz vienlīdzīgas attieksmes principu."

9 Šīs pašas direktīvas 10. panta ar nosaukumu "Pierādīšanas pienākums" 1.–4. punktā noteikts:

"1. Dalībvalstis veic pasākumus, kas saskaņā ar attiecīgo valstu tiesvedības sistēmu ir vajadzīgi, lai nodrošinātu to, ka gadījumā, ja personas, kuras uzskata, ka viņas ir saskārušās ar netaisnību, jo pret tām nav piemērots vienlīdzīgas attieksmes princips, tiesā vai kādā citā kompetentā iestādē uzrāda faktus, pēc kuriem var secināt, ka ir bijusi tieša vai netieša diskriminācija, tad atbildētājam jāpierāda, ka nav noticis vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpums.

2. Šā panta 1. punkts neliedz dalībvalstīm ieviest tādas pierādīšanas normas, kuras prasītājiem ir vēl labvēlīgākas.

3. Šā panta 1. punktu nepiemēro kriminālprocesiem.

4. Šā panta 1., 2. un 3. punktu piemēro arī jebkuriem kriminālprocesiem [jebkurām procedūrām], ko īsteno saskaņā ar 9. panta 2. punktu."

10 Direktīvas 2000/78 17. pantā paredzēts:

"Dalībvalstis paredz noteikumus par sankcijām, ko piemēro to valsts noteikumu pārkāpumiem, kuri pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, un veic visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka šīs sankcijas piemēro. Sankcijām, kas ietver kompensācijas maksājumu upurim, jābūt efektīvām, proporcionālām un preventīvām. [..]"

Rumānijas tiesības

11 Valdības 2000. gada 31. augusta rīkojums Nr. 137 par jebkādas diskriminācijas novēršanu un sodīšanu par to, tā redakcijā ar vēlākiem grozījumiem un papildinājumiem, it īpaši ar ar 2006. gada 14. jūlija likumu Nr. 324 izdarītajiem grozījumiem un papildinājumiem, kas no jauna publicēts 2007. gada 8. februārī (2007. gada 8. februāra *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 99; turpmāk tekstā – "VR Nr. 137/2000"), domāts tostarp, lai transponētu Direktīvu 2000/78.

12 Saskaņā ar VR Nr. 137/2000 2. panta 11. punktu diskriminējoša rīcība atkarībā no gadījuma likumā paredzētajos apstākļos izraisa civiltiesisko, administratīvo vai krimināltatbildību.

13 VR Nr. 137/2000 5. pantā personas dalības saimnieciskā darbībā pakļaušana šīs personas seksuālajai orientācijai tiek kvalificēta kā administratīvs pārkāpums.

14 VR Nr. 137/2000 7. panta 1. punktā paredzēts, ka fiziskas vai juridiskas personas atteikums pieņemt darbā personu, tostarp tās seksuālās orientācijas dēļ, ir administratīvs pārkāpums, izņemot likumā paredzētos gadījumus.

15 VR Nr. 137/2000 15. pantā noteikts:

"Jebkura darbība, ja uz to neattiecas krimināllikums [..], kuras mērķis ir aizskart personas, personu grupas vai kopienas cieņu vai radīt iebiedējošu, naidīgu, degradējošu, pazemojošu vai agresīvu vidi to [..] seksuālās orientācijas dēļ, ir administratīvs pārkāpums."

16 Saskaņā ar VR Nr. 137/2000 20. pantu:

"1) Persona, kura uzskata, ka tā ir tikusi diskriminēta, var vērsties [*CNDC*] viena gada laikā, sākot no faktu notikšanas dienas vai dienas, kad tai varēja kļūt zināms par to notikšanu.

2) [*CNCD*] lemj par iesniegumu ar Vadības kolēģijas lēmumu [..]

[..]

6) Attiecīgajai personai ir jāpierāda fakti, pēc kuriem var prezumēt, ka ir bijusi diskriminācija, savukārt personai, par kuru ir iesniegta sūdzība, ir jāpierāda, ka [attiecīgie] fakti neveido diskrimināciju. [..]

7) Vadības kolēģija lemj par iesniegumu 90 dienu laikā no tā iesniegšanas dienas un [tās lēmums] ietver: [..] naudas soda samaksas kārtību, [..]

[..]."

17 VR Nr. 137/2000 26. panta 1. un 2. punktā noteikts:

"1) Par [..] 5.–8. [..] un 15. pantā paredzētajiem administratīvajiem pārkāpumiem tiek uzlikts naudas sods no RON 400 līdz 4000, ja diskriminācija attiecas uz fizisku personu, vai ar naudas sodu no RON 600 līdz 8000, ja diskriminācija attiecas uz personu grupu vai kopienu.

2) Sods var tikt uzlikts arī juridiskām personām. [..]"

18 VR Nr. 137/2000 27. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Ikviena persona, kura uzskata, ka ir cietusi no diskriminācijas, var prasīt tiesā atlīdzināt zaudējumus un atjaunot situāciju, kāda tā bija līdz diskriminācijai, vai atcelt situāciju, kas ir radusies diskriminācijas dēļ, atbilstoši vispārējām tiesībām. Šī prasība [..] nav pakļauta nosacījumam par sūdzības iesniegšanu [*CNDC*]."

19 VR Nr. 137/2000 28. panta 1. punkts ir formulēts šādi:

"Nevalstiskajām organizācijām, kuru mērķis ir cilvēktiesību aizsardzība vai kurām ir leģitīma interese vērsties pret diskrimināciju, ir tiesības celt prasību, ja to darbības jomā notiek diskriminācija, kas aizskar kopienu vai personu grupu."

20 Valdības 2001. gada 12. jūlija rīkojuma Nr. 2 par administratīvo pārkāpumu tiesisko regulējumu, tā redakcijā ar vēlākiem grozījumiem un papildinājumiem (2001. gada 15. jūlija *Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 410; turpmāk tekstā – "VR Nr. 2/2001"), 5. panta 2. punktā noteikts:

"Administratīvie pārkāpumi principā tiek sodīti ar 1) brīdinājumu, 2) naudas sodu un 3) sabiedriski derīga darba veikšanu."

21 Saskaņā ar VR Nr. 2/2001 7. panta 1. punktu "brīdinājums ir pārkāpējam rakstiski vai mutiski izteikts brīdinājums par notikušo faktu sabiedrisko bīstamību, kurš papildināts ar ieteikumu ievērot tiesību normas".

22 Atbilstoši VR Nr. 2/2001 13. panta 1. punktam noilguma termiņš naudas soda uzlikšanai par administratīvo pārkāpumu ir seši mēneši, sākot no faktu notikšanas dienas.

23 VR Nr. 2/2001 13. panta 4. punktā ir paredzēta iespēja ar speciāliem likumiem noteikt citus noilguma termiņus sodu uzlikšanai par administratīviem pārkāpumiem.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

24 2010. gada 3. martā *Accept*, kas ir nevalstiska organizācija, kuras mērķis ir lezbiešu, geju, biseksuālu un transseksuālu personu tiesību aizsardzība, iesniedza sūdzību par *G. Becali* un *SC Fotbal Club Steaua București SA* (turpmāk tekstā – "*FC Steaua*"), apgalvojot, ka ir pārkāpts vienlīdzības princips attiecībā uz pieņemšanu darbā.

25 Savas sūdzības pamatojumam *Accept* apgalvoja, ka intervijā par iespējamo profesionālā futbolista *X* iespējamo pārcelšanu un viņa domājamo seksuālo orientāciju *G. Becali* 2010. gada 13. februārī sniedza paziņojumus, kuru saturs ir iekļauts šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pirmajā jautājumā. No šiem paziņojumiem izrietot tostarp, ka futbolista, kurš tiek uzskatīts par homoseksuāli, vietā *G. Becali* drīzāk nodarbinātu junioru komandas spēlētāju. *Accept* uzskata, ka *G. Becali* nostiprinātie žurnālistu pieņēmumi, ka *X* ir homoseksuāls, ir bijis iemesls tam, kāpēc ar šo spēlētāju netika noslēgts daba līgums.

26 *Accept* apgalvo, ka *G. Becali* ir pieļāvis tiešu diskrimināciju seksuālās orientācijas dēļ, pārkāpjot vienlīdzības pieņemot darbā principu un aizskarot homoseksuālo personu cieņu.

27 Attiecībā uz otro atbildētāju procesā *CNCD*, proti, *FC Steaua*, *Accept* apgalvo, ka, lai arī *G. Becali* paziņojumi tika izplatīti masu medijos, futbola klubs nevienā brīdī no šiem paziņojumiem nav norobežojies. Gluži pretēji, *FC Steaua* juriskonsults esot apliecinājis, ka attiecībā uz pieņemšanu darbā futbola komandā kluba līmenī šāda politika tiekot īstenota, jo "komanda ir kā ģimene" un homoseksuāļa klātbūtne komandā "radītu spriedzi komandā un skatītāju rindās". Turklāt *Accept* uzskata, ka brīdī, kad *G. Becali* izteica minētos paziņojumus, viņš joprojām bija *FC Steaua* akcionārs.

28 Ar 2010. gada 13. oktobra lēmumu *CNCD* tostarp atzina, ka situācija pamatlietā neietilpst iespējamo darba tiesisko attiecību piemērošanas jomā. Pēc *CNDC* domām, *G. Becali* paziņojumi nevarēja tikt uzskatīti par tādiem, ko izteicis darba devējs vai tā likumīgais pārstāvis, vai par pieņemšanu darbā atbildīgā persona, lai gan attiecīgo paziņojumu izteikšanas datumā *G. Becali* bija *FC Steaua* akcionārs.

29 Tomēr *CNCD* uzskatīja, ka *G. Becali* paziņojumi veido diskrimināciju aizskaršanas formā. Tādējādi tā *G. Becali* sodīja, izsakot brīdinājumu atbilstoši VR Nr. 2/2001 13. panta 1. punktam, jo *CNCD* tika pieņemts vairāk nekā sešus mēnešus pēc attiecīgo faktu notikšanas.

30 *Accept* par šo lēmumu cēla prasību iesniedzējtiesā, būtībā prasot vispirms šī lēmuma atcelšanu un tad – lai tiktu atzīts, ka attiecīgie fakti ietilpst darba jomā un ka ir konstatēta tādu faktu pastāvēšana, kuri ļauj prezumēt, ka ir notikusi diskrimināciju, un visbeidzot – lai brīdinājuma vietā tiktu uzlikta finansiāla sankcija.

31 Iesniedzējtiesa uzskata, ka Tiesas 2008. gada 10. jūlija spriedums lietā C-54/07 *Feryn* (Krājums, I-5187. lpp.) pietiekami neizskaidro gadījumu, ja diskriminējošus paziņojumus ir izteikusi persona, kas juridiski nevar ietekmēt sabiedrību, kura veic pieņemšanu darbā, bet ciešo saišu ar šo sabiedrību dēļ šī persona varētu noteicošā veidā ietekmēt tās lēmumu vai vismaz tikt uzskatīta par personu, kas noteicošā veidā spēj ietekmēt šo lēmumu.

32 Pēc iesniedzējtiesas domām, attiecības starp *FC Steaua* un *G. Becali* ir netipiskas. No juridiskā viedokļa šis pēdējais ir nodevis tam piederošās *FC Steaua* akcijas 2010. gada 8. februārī, kā to apliecina 2010. gada 23. februāra ieraksts Uzņēmumu reģistrā, bet diskriminējošie paziņojumi tika izteikti 2010. gada 13. februārī. No Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka Rumānijas tiesībās uz akciju pārdošanu var atsaukties pret trešām personām tikai, sākot ar datumu, kad tā ir publiskota ar ierakstu par to Uzņēmumu reģistrā. Saskaņā ar iesniedzējtiesas teikto pēc savu akciju pārdošanas *G. Becali*, publiski uzstājoties, nemainīja savu attieksmi un turpināja sevi saukt par *FC Steaua* "sponsoru". Šādos apstākļos, vismaz sabiedrības "iztēlē", viņš saglabāja ar *FC Steaua* tādas pašas attiecības kā pirms savu akciju pārdošanas.

33 Turklāt iesniedzējtiesa būtībā šaubās par to, vai pierādīšanas pienākuma, kāds tas paredzēts Direktīvas 2000/78 10. pantā, ietvaros profesionālā futbola kluba pienākums pierādīt, ka nepastāv diskriminācija seksuālās orientācijas dēļ, nevarētu praksē izrādīties neizpildāms tiktāl, ciktāl tāda pierādīšana, ka šāds klubs ir pieņēmis darbā spēlētājus, neņemot vērā viņu seksuālo orientāciju, pēc šīs tiesas domām, varētu aizskart viņu tiesības uz privātās dzīves aizsardzību.

34 Šī tiesa arī norāda, ka saskaņā ar VR Nr. 2/2001 13. panta 1. punktu neatkarīgi no iespējamās *CNCD* konstatētās diskriminācijas smaguma pakāpes, ja *CNCD* pieņem lēmumu pēc sešu mēneša termiņa, sākot no faktu notikšanas dienas, tā nevar uzlikt nekādu finansiālu sankciju, bet vienīgi piemērot viņam t.s. "brīdinājumu" šī paša valdības rīkojuma 7. panta 1. punkta izpratnē, attiecībā uz kura piemērošanu nepastāv noilgums.

35 Šādos apstākļos *Curtea de Apel Bucureşti* [Bukarestes apelācijas tiesa] nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai ir piemērojami [..] Direktīvas 2000/78[..] [..] 2. panta 2. punkta a) apakšpunkta noteikumi gadījumā, kad futbola sabiedrības akcionārs, kurš uzstājas kā šīs futbola sabiedrības galvenais vadītājs ["patron"], un par tādu tiek uzskatīts arī plašsaziņas līdzekļos un sabiedrībā, plašsaziņas līdzekļos izsakās šādi:

"Es neņemtu komandā homoseksuāli, pat ja man būtu jāslēdz [*FC Steaua*]. Baumas paliek baumas, bet kā var rakstīt kaut ko tādu, ja tā nav taisnība, un pat ievietot pirmajā lappusē… Varbūt nav taisnība, ka [futbolists [..] *X* [..]] ir homoseksuālis. Bet ja tomēr ir? Es teicu vienam no maniem tēvočiem, kas netic ne Velnam, ne Kristum. Es viņam teicu: "Pieņemsim, ka Dievs nepastāv. Un ja nu viņš pastāv? Ko tu zaudē, iedams pie dievgalda? Vai nebūtu labi nokļūt Paradīzē?" Viņš man piekrita. Vienu mēnesi pirms nāves viņš gāja pie dievgalda. Lai Dievs viņam piedod. Gejiem nav vietas manā ģimenē, un [*FC Steaua*] ir mana ģimene. Geja vietā labāk spēlēt ar junioru spēlētāju. Runa nav par diskrimināciju. Neviens nevar mani piespiest ar kādu strādāt. Kā viņiem ir tiesības, tā arī man ir tiesības strādāt, ar ko vēlos."

"Es neņemtu komandā homoseksuāli, pat ja man būtu jāslēdz *Steaua*. Varbūt nav taisnība, ka viņš ir homoseksuālis, bet ja tomēr ir? Gejiem nav vietas manā ģimenē, un [*FC Steaua*] ir mana ģimene. Homoseksuāļa vietā laukumā labāk ir paņemt junioru. Nav runas par diskrimināciju. Neviens nevar mani piespiest ar kādu strādāt. Kā viņiem ir tiesības, tā arī man ir tiesības strādāt, ar ko vēlos. Pat ja Dievs sapnī man pateiktu, ka 100 % *X* nav homoseksuālis, es viņu neņemtu! Avīzēs pārāk daudz ir rakstīts par to, ka viņš ir homoseksuālis. Pat, ja [pašreizējais spēlētāja *X* klubs] man viņu dotu par brīvu, es viņu neņemtu! Viņš varētu būt pats lielākais ķildnieks un dzērājs... bet, ja viņš ir homoseksuālis, es vairs negribu par viņu dzirdēt"?

2) Cik lielā mērā saistībā ar atbildētāju [*FC Steaua*] minētos paziņojumus var uzskatīt par "faktiem, pēc kuriem var secināt, ka ir bijusi tieša vai netieša diskriminācija" atbilstoši [Direktīvas 2000/78] 10. panta 1. punktam?

3) Cik lielā mērā pastāv "probatio diabolica", ja lietā tiek apvērsts pierādīšanas pienākums, kas ir paredzēts [Direktīvas 2000/78] [..] 10. panta 1. punktā, un atbildētājam [*FC Steaua*] ir jāpierāda, ka nav noticis vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpums, it īpaši, ka seksuālā orientācija neietekmē pieņemšanu darbā?

4) Vai neiespējamība diskriminācijas lietās piemērot administratīvo naudas sodu pēc sešu mēnešu noilguma termiņa, kurš sākas ar faktisko apstākļu rašanās dienu, beigām, atbilstoši [VR Nr. 2/2001] 13. panta 1. punktam ir pretrunā [Direktīvas 2000/78] 17. pantam, ņemot vērā, ka diskriminācijas gadījumos sodiem ir jābūt efektīviem, samērīgiem un preventīviem?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Ievada apsvērumi

36 No Tiesas judikatūras izriet, ka tiešas diskriminācijas pastāvēšana Direktīvas 2000/78 2. panta 2. punkta a) apakšpunkta izpratnē neparedz, ka jābūt identificējamam šādas diskriminācijas upurim (attiecībā uz Padomes 2000. gada 29. jūnija Direktīvu 2000/43/EK, ar ko ievieš vienādas attieksmes principu pret personām neatkarīgi no rasu vai etniskās piederības (OV L 180, 22. lpp.), skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Feryn*, 23.–25. punkts)).

37 Turklāt, ņemot vērā tostarp Direktīvas 2000/78 8. panta 1. punktu, tās 9. panta 2. punkts nekādā veidā neaizliedz dalībvalstij tās tiesību aktos paredzēt to apvienību tiesības, kurām ir likumīga interese par to, lai nodrošinātu šīs direktīvas noteikumu ievērošanu, ierosināt tiesvedību vai administratīvu procesu, lai tiktu ievēroti no šīs direktīvas izrietošie pienākumi, arī tad, ja tās nerīkojas konkrēta sūdzības iesniedzēja vārdā vai ja nav identificējama sūdzības iesniedzēja (skat. arī iepriekš minēto spriedumu lietā *Feryn*, 27. punkts).

38 Ja dalībvalsts šādas tiesības paredz, no Direktīvas 2000/78 8. panta 1. punkta, 9. panta 2. punkta, kā arī 10. panta 1., 2. un 4. punkta, tos skatot kopsakarā, izriet, ka tas neaizliedz arī noteikumus par pierādīšanas pienākumu, kādi tie paredzēti šai 10. panta 1. punktā, attiecināt arī uz situācijām, kad šāda apvienība ierosina procesu, nerīkodamās konkrēta sūdzības iesniedzēja vārdā vai ar viņa apstiprinājumu. Šajā gadījumā no otrā un trešā uzdotā jautājuma formulējuma izriet, ka iesniedzējtiesa uzskata, ka minētās direktīvas 10. panta 1. punktā paredzētā pierādīšanas pienākuma apvēršana – attiecīgā gadījumā un atkarībā no Tiesas atbildēm uz šiem jautājumiem – ir piemērojama pamatlietai.

39 Tiesā nav ticis apstrīdēts, ka *Accept* ir tāda veida apvienība, par kādām ir runa Direktīvas 2000/78 9. panta 2. punktā, un ka VR Nr. 137/2000 28. panta 1. punkts tai sniedz iespēju ierosināt tiesvedības vai administratīvus procesus, lai panāktu, ka tiek ievēroti no šīs direktīvas izrietošie pienākumi, nerīkojoties konkrēta sūdzības iesniedzēja vārdā, un ka tā var tikt uzskatīta par "attiecīgo personu" šī paša valdības rīkojuma 20. panta 6. punkta izpratnē.

Par pirmo un otro jautājumu

40 Divi pirmie jautājumi būtība vērsti uz to, lai noteiktu, vai Direktīvas 2000/78 2. panta 2. punkts un 10. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tādi fakti kā pamatlietā var tikt kvalificēti kā "fakti, pēc kuriem var secināt, ka ir bijusi diskriminācija", attiecībā uz profesionālo futbola klubu, ja attiecīgos paziņojumus ir izteikusi persona, kura uzstājas un kura gan plašsaziņas līdzekļos, gan sabiedrībā tiek uztverta kā šī kluba galvenā vadītāja, lai gan tai katrā ziņā nav juridiskas spējas to saistīt vai pārstāvēt pieņemšanas darbā jautājumos.

41 Uzreiz jāatgādina, ka atbilstoši LESD 267. pantam ierosinātas tiesvedības ietvaros Tiesa nevar izvērtēt pamatlietas faktiskos apstākļus vai attiecībā uz valsts pasākumiem vai situācijām piemērot tās interpretējamos noteikumus, jo šie jautājumi ir ekskluzīvā valsts tiesas jurisdikcijā (skat. it īpaši 2006. gada 30. marta spriedumu lietā C-451/03 *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, Krājums, I-2941. lpp., 69. punkts un tajā minētā judikatūra). Tādējādi Tiesa nevar izteikties par jautājumu par to, vai pamatlietas pamatā esošie apstākļi, kādi tie izklāstīti iesniedzējtiesas nolēmumā, norāda uz diskrimināciju seksuālās orientācijas dēļ.

42 Kā izriet tostarp no Direktīvas 2000/78 preambulas 15. apsvēruma, valsts tiesas iestādei vai citai kompetentai iestādei saskaņā ar valsts tiesību aktiem un/vai valsts praksi ir jānovērtē fakti, pamatojoties uz kuriem var uzskatīt, ka ir notikusi diskriminācija (skat. 2012. gada 19. aprīļa

spriedumu lietā C-415/10 *Meister*, 37. punkts). Saskaņā ar šīs direktīvas 10. panta 1. punktā paredzēto mehānismu, ja šādi fakti tiek pierādīti, atbildētājam ir jāpierāda, ka nav noticis vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpums šīs pašas direktīvas 2. panta 1. punkta izpratnē.

43 Tādējādi Tiesa var sniegt valsts tiesai Savienības tiesību interpretāciju, kas tai var būt noderīga, pieņemot nolēmumu (it īpaši skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Feryn*, 19. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2011. gada 6. septembra spriedumu lietā C-163/10 *Patriciello*, Krājums, I-7565. lpp., 21. punkts).

44 Šajā ziņā jānorāda, ka no Direktīvas 2000/78 1. panta un 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta izriet, ka tā ir piemērojama tādām situācijām kā pamatlietā, kuras attiecībā uz nodarbinātību un profesiju attiecas uz paziņojumiem par "nosacījumiem darba [..] iegūšanai, to skaitā [..] darbā pieņemšanas nosacījumiem".

45 Šo secinājumu neietekmē fakts – kas tika uzsvērts pamattiesvedības ietvaros –, ka profesionālo futbolistu darbā pieņemšanas sistēma nebalstās uz publisku piedāvājumu vai tiešām sarunām pēc atlases procedūras, kas paredzētu kandidatūru iesniegšanu un kandidātu priekšatlasi atkarībā no darba devēju intereses par tiem. No iedibinātas Tiesas judikatūras izriet, ka, ņemot vērā Savienības mērķus, Savienības tiesības attiecas uz sportu tikai tiktāl, ciktāl tas ir saimnieciska darbība (skat. it īpaši 1976. gada 14. jūlija spriedumu lietā 13/76 *Donà*, *Recueil*, 1333. lpp., 12. punkts, un 2010. gada 16. marta spriedumu lietā C-325/08 *Olympique Lyonnais*, Krājums, I-2177. lpp., 27. punkts). Tā tas ir profesionālu vai pusprofesionālu futbolistu gadījumā, jo tie veic algotu darbu vai sniedz pakalpojumus par atlīdzību (1995. gada 15. decembra spriedums lietā C-415/93 *Bosman*, *Recueil*, I-4921. lpp., 73. punkts).

46 Kā būtībā norāda iesniedzējtiesa, konkrētajā strīdā, par kuru tika pasludināts iepriekš minētais spriedums lietā *Feryn*, runa bija par paziņojumiem, kurus bija izteicis viens no sabiedrības *Feryn NV* direktoriem, kurš no tiesību viedokļa spēja noteikt šīs sabiedrības darbā pieņemšanas politiku (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Feryn*, 2., 16., 18. un 20. punkts).

47 Tomēr iepriekš minētais spriedums lietā *Feryn* neliek domāt, ka, lai atbilstoši Direktīvas 2000/78 10. panta 1. punktam pierādītu "faktus, pēc kuriem var secināt, ka ir bijusi diskriminācija", paziņojumu par noteiktas struktūras darbā pieņemšanas politiku autoram katrā ziņā no tiesību viedokļa būtu jābūt spējai tieši noteikt šo politiku vai pārstāvēt šo struktūru attiecībā uz pieņemšanu darbā.

48 Tas vien, ka tādus paziņojumus kā pamatlietā nav tieši izteicis noteikts atbildētājs, katrā ziņā neliedz noteikt, ka attiecībā uz šo atbildētāju pastāv "fakti, pēc kuriem var secināt, ka ir bijusi diskriminācija", minētās direktīvas 10. panta 1. punkta izpratnē.

49 No tā izriet, ka atbildētājs darba devējs nevar atspēkot tādu faktu pastāvēšanu, kuri ļauj prezumēt, ka tas īsteno diskriminējošu darbā pieņemšanas politiku, ar to vien, ka tas apgalvo, ka paziņojumus, kuri liek domāt par homofobas darbā pieņemšanas politikas pastāvēšanu, ir izteikusi persona, kura, lai gan tā apgalvo un šķietami tai tiešām ir nozīmīga loma šī darba devēja vadībā, no juridiskā viedokļa nevar šim darba devējam radīt saistības attiecībā uz pieņemšanu darbā.

50 Tādā situācijā kā pamatlietā tas, ka šāds darba devējs nav skaidri norobežojies no attiecīgajiem paziņojumiem, ir faktors, kuru iestāde, kas izskata lietu, var ņemt vērā, novērtējot faktus kopumā.

51 Šajā ziņā jāatgādina, ka sabiedrības vai attiecīgo aprindu uztvere var būt būtiskas norādes paziņojumu, par kuriem ir runa pamatlietā, novērtējumā kopumā (šajā ziņā skat. 2007. gada 17. aprīļa spriedumu lietā C-470/03 *AGM-COS.MET*, Krājums, I-2749. lpp., 55.–58. punkts).

52 Turklāt pretēji tam, ko *CNCD* lika noprast gan savos rakstveida apsvērumos, gan mutvārdu paskaidrojumos Tiesai, apstāklis, ka tāds profesionālais futbola klubs kā pamatlietā nav uzsācis nekādas sarunas saistībā ar sportista, kas tiek attēlots kā homoseksuālis, pieņemšanu darbā, neizslēdz iespēju, ka var uzskatīt par pierādītiem faktus, kuri ļauj uzskatīt, ka pastāv šī kluba īstenota diskriminācija.

53 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz pirmo un otro jautājumu jāatbild, ka Direktīvas 2000/78 2. panta 2. punkts un 10. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka tādi fakti kā pamatlietā var tikt kvalificēti kā "fakti, pēc kuriem var secināt, ka ir bijusi diskriminācija", attiecībā uz profesionālo futbola klubu, ja attiecīgos paziņojumus ir izteikusi persona, kura uzstājas un kura gan plašsaziņas līdzekļos, gan sabiedrībā tiek uztverta kā šī kluba galvenais vadītājs, lai gan tai katrā ziņā nav juridiskas spējas to saistīt vai pārstāvēt pieņemšanas darbā jautājumos.

Par trešo jautājumu

54 Ar savu trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai gadījumā, ja tādi fakti kā pamatlietā tiktu kvalificēti kā "fakti, pēc kuriem var secināt, ka ir bijusi diskriminācija" seksuālās orientācijas dēļ, profesionālajam futbola klubam pieņemot darbā spēlētājus, vai tāds pierādīšanas pienākums, kāds paredzēts Direktīvas 2000/78 10. panta 1. punktā, nenoved pie tā, ka tiek prasīts pierādījums, kuru ir neiespējami sniegt, neaizskarot tiesības uz privātās dzīves aizsardzību.

55 Šajā ziņā no Tiesas judikatūras izriet, ka, ja tiek pierādīti fakti, pēc kuriem var secināt, ka ir bijusi diskriminācija minētās direktīvas izpratnē, efektīvai vienlīdzīgas attieksmes principa īstenošanai pierādīšanas pienākums jāvērš pret attiecīgajiem atbildētājiem, kuriem jāpierāda, ka minētais princips nav ticis pārkāpts (šajā ziņā skat. 2008. gada 17. jūlija spriedumu lietā C-303/06 *Coleman*, Krājums, I-5603. lpp., 54. punkts).

56 Šajā kontekstā atbildētāji kompetentajās valsts iestādēs varētu atspēkot šāda pārkāpuma pastāvēšanu, ar jebkādiem tiesiskiem līdzekļiem pierādot, ka to politiku darbā pieņemšanas jomā ir noteikta, pamatojoties uz faktoriem, kuriem nav nekāda sakara ar diskrimināciju seksuālās orientācijas dēļ.

57 Lai atspēkotu vienkāršo prezumpciju, kura var izrietēt no Direktīvas 2000/78 10. panta 1. punkta, nav nepieciešams, lai atbildētājs pierādītu, ka personas ar noteiktu seksuālo orientāciju ir tikušas iepriekš pieņemtas darbā, jo šāda prasība patiešām noteiktos apstākļos varētu aizskart tiesības uz privātās dzīves aizsardzību.

58 Lietu izskatošās valsts iestādes veicamā kopējā novērtējuma ietvaros diskriminācijas seksuālās orientācijas dēļ šķietamā pastāvēšana varētu tikt atspēkota ar saskanīgu pierādījumu kopumu. Kā būtībā apgalvo *Accept*, starp šādiem pierādījumiem varētu būt tostarp attiecīgā atbildētāja reakcija skaidras norobežošanās no publiskajiem paziņojumiem, kas ir aizdomu par diskrimināciju pamatā, kā arī skaidru noteikumu atbildētāja darbā pieņemšanas politikas jomā pastāvēšana, lai nodrošinātu vienlīdzīgas attieksmes principa ievērošanu Direktīvas 2000/78 izpratnē.

59 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz trešo jautājumu jāatbild, ka Direktīvas 2000/78 10. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja tādi fakti kā pamatlietā tiktu kvalificēti kā "fakti, pēc kuriem var secināt, ka ir bijusi diskriminācija" seksuālās orientācijas dēļ, profesionālajam futbola klubam pieņemot darbā spēlētājus, tāds pierādīšanas pienākums, kāds paredzēts Direktīvas 2000/78 10. panta 1. punktā, nenoved pie tā, ka tiek prasīts pierādījums, kuru ir neiespējami sniegt, neaizskarot tiesības uz privātās dzīves aizsardzību.

Par ceturto jautājumu

60 Ar savu ceturto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2000/78 17. pants ir jāinterpretē tādējādi, kas tas nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru tad, ja tiek konstatēts, ka ir notikusi diskriminācija seksuālās orientācijas dēļ, ir iespējams vienīgi izteikt tādu brīdinājumu kā pamatlietā, ja šī konstatācija tiek veikta pēc sešu mēnešu noilguma termiņa beigām, sākot no faktu notikšanas dienas.

61 Direktīvas 2000/78 17. pantā dalībvalstīm uzdots paredzēt noteikumus par sankcijām, ko piemēro to valsts noteikumu pārkāpumiem, kuri pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, un veikt visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu šo sankciju piemērošanu. Lai gan tajā nav prasītas noteiktas sankcijas, šajā pantā precizēts, ka sankcijām, ko piemēro to valsts noteikumu pārkāpumiem, kuri pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, jābūt efektīvām, proporcionālām un preventīvām.

62 Arī procesā, kurā apvienība, kurai ar likumu piešķirtas šādas tiesības, lūdz, lai tiktu atzīta un sankcionēta diskriminācija Direktīvas 2000/78 2. panta 2. punkta izpratnē, sankcijām, kurām jābūt paredzētām valsts tiesību aktos, piemērojot šīs direktīvas 17. pantu, jābūt efektīvām, proporcionālām un preventīvām, tostarp tad, ja nav identificējama upura (pēc analoģijas skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Feryn*, 38. un 40. punkts).

63 No tā izriet, ka sankciju sistēmai, kas paredzēta Direktīvas 2000/78 17. panta transponēšanai dalībvalsts tiesību sistēmā, tostarp jānodrošina – paralēli šīs pašas direktīvas 9. panta īstenošanai paredzētajiem pasākumiem – reāla un efektīva no tās izrietošo tiesību aizsardzība (pēc analoģijas skat. it īpaši 1997. gada 22. aprīļa spriedumu lietā C-180/95 *Draehmpaehl*, *Recueil*, I-2195. lpp., 24., 39. un 40. punkts). Sankciju stingrībai jāatbilst pārkāpumu, kas ar tām tiek sodīti, smagumam, un it īpaši jānodrošina patiešām preventīva ietekme (šajā ziņā skat. it īpaši 1994. gada 8. jūnija spriedumu lietā C-383/92 Komisija/Apvienotā Karaliste, *Recueil*, I-2479. lpp., 42. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā *Draehmpaehl*, 40. punkts), tai pat laikā ievērojot vispārējo samērīguma principu (šajā ziņā skat. 2003. gada 6. novembra spriedumu lietā C-101/01 *Lindqvist*, *Recueil*, I-12971. lpp., 87. un 88. punkts, kā arī 2007. gada 5. jūlija spriedumu lietā C-430/05 *Ntionik* un *Pikoulas*, Krājums, I-5835. lpp., 53. punkts).

64 Katrā ziņā tīri simboliska sankcija nevar tikt uzskatīta par saderīgu ar pareizu un efektīvu Direktīvas 2000/78 īstenošanu.

65 Šajā gadījumā no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka VR Nr. 2/2001 13. panta 1. punktā paredzēto sešu mēnešu noilguma termiņu sāk skaitīt no dienas, kad notikuši attiecīgie fakti, un VR Nr. 137/2000 20. pantā paredzēto vēršanās [*CNDC*] termiņu, kas ir viens gads, sāk skaitīt tai pat brīdī. No tā izriet, ka ir iespējams, ka persona atbilstoši tiesību normām vēršas *CNDC* ar sūdzību par diskrimināciju Direktīvas 2000/78 izpratnē sešus līdz divpadsmit mēnešus pēc šīs sūdzības pamatā esošo faktu notikšanas, bet saskaņā ar *CNCD* atbalstīto valsts tiesību normu interpretāciju VR Nr. 137/2000 26. panta 1. punktā paredzētā sankcija vairs nevar tikt piemērota. Katrā ziņā no Tiesai iesniegtajiem apsvērumiem izriet, ka pat tad, ja sūdzība ir iesniegta pirms šī sešu mēnešu termiņa beigām, un neraugoties uz VR Nr. 137/2000 20. panta 7. punkta noteikumiem, ir iespējams, ka *CNDC* lēmums par apgalvoto diskrimināciju seksuālās orientācijas dēļ tiek pieņemts tikai pēc šī sešu mēnešu noilguma termiņa beigām.

66 Šādās situācijās, kā izriet tostarp no šā sprieduma 17., 21. un 34. punkta, *CNCD* praksē neatkarīgi no tā, kāda ir tās konstatētās diskriminācijas smaguma pakāpe, piemērotā sankcija ir nevis VR Nr. 137/2000, kas ir domāts it īpaši, lai transponētu Direktīvu 2000/78, paredzētais naudas sods, bet gan vispārējās valsts tiesībās paredzēta sankcija, kas nav finansiāla un ko būtībā veido mutiska vai rakstveida brīdinājuma izteikšana līdz ar "ieteikumu ievērot tiesību normas".

67 Iesniedzējtiesai ir jāpārliecinās tostarp par to, vai tādos apstākļos kā iepriekšējā punktā aprakstītie attiecīgās personas, kuras pamato savu interesi vērsties [*CNDC*], varētu būt tik atturīgas attiecībā uz savu no valsts tiesiskā regulējuma, ar kuru tiek transponēta Direktīva 2000/78, izrietošo tiesību aizstāvību, ka tās transponēšanai paredzētajiem noteikumiem par sankcijām nav reāla preventīva rakstura (pēc analoģijas skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Draehmpaehl*, 40. punkts). Attiecībā uz sankcijas preventīvo raksturu iesniedzējtiesa vajadzības gadījumā varētu ņemt vērā arī iespējamo attiecīgā atbildētāja darbību recidīvu.

68 Tiesa, tas vien, ka noteikta sankcija nav būtībā finansiāla rakstura, katrā ziņā nenozīmē, kad tai ir tīri simbolisks raksturs (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Feryn*, 39. punkts), it īpaši tad, ja tā ir saistīta ar pienācīgu publicitāti un gadījumā, ja tā iespējamo civilprasību ietvaros atvieglotu diskriminācijas pierādīšanu minētās direktīvas izpratnē.

69 Tomēr šajā gadījumā iesniedzējtiesai jāpārliecinās, vai tāda sankcija kā vienkāršs brīdinājums ir atbilstoša tādā situācijā kā pamatlietā (pēc analoģijas skat. 1993. gada 2. augusta spriedumu lietā C-271/91 *Marshall*, *Recueil*, I-4367. lpp., 25. punkts). Šajā ziņā tas vien, ka atbilstoši VR Nr. 137/2000 27. pantam pastāv civilprasība, attiecībā uz kuru termiņš prasības celšanai ir trīs gadi, pats par sevi nevar labot iespējamos trūkumus attiecībā uz sankcijas efektivitāti, samērīgumu vai preventīvo raksturu, ko šī tiesa ir konstatējusi, ņemot vērā šī sprieduma 66. punktā izklāstīto situāciju. Kā *Accept* norādīja Tiesas sēdē, ja tāda veida apvienība kā Direktīvas 2000/78 9. panta 2. punktā paredzētās nerīkojas noteiktu diskriminācijas upuru labā, var izrādīties grūti pierādīt šādai apvienībai nodarītu zaudējumu pastāvēšanu atbilstošo valsts tiesību normu izpratnē.

70 Turklāt, ja izrādītos, kā apgalvo *Accept*, ka sankcija, ko veido brīdinājums, Rumānijas tiesībās tiek principā uzlikta vienīgi maznozīmīgu pārkāpumu gadījumā, šis apstāklis liktu domāt, ka šī sankcija nav atbilstoša vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpuma minētās direktīvas izpratnē smaguma pakāpei.

71 Katrā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo Tiesas judikatūru, ja situācija ietilpst direktīvas piemērošanas jomā, valsts tiesai ir pienākums, piemērojot valsts tiesības, tās interpretēt, cik vien iespējams, atbilstoši tās tekstam un mērķim, lai sasniegtu tajā paredzēto rezultātu (šajā ziņā skat. it īpaši 1984. gada 10. aprīļa spriedumu lietā 14/83 *Von Colson* un *Kamann*, *Recueil*, 1891. lpp., 26. un 28. punkts; 1990. gada 13. novembra spriedumu lietā C-106/89 *Marleasing*, *Recueil*, I-4135. lpp., 8. punkts; 2005. gada 10. marta spriedumu lietā C-196/02 *Nikoloudi*, Krājums, I-1789. lpp., 73. punkts, un 2010. gada 28. janvāra spriedumu lietā C-406/08 *Uniplex (UK)*, Krājums, I-817. lpp., 45. un 46. punkts).

72 Tādējādi vajadzības gadījumā iesniedzējtiesai pamatlietā jānovērtē tostarp tas, vai, kā apgalvo *Accept*, VR Nr. 137/2000 26. panta 1. punkts varētu tikt interpretēts tādējādi, ka VR Nr. 2/2001 13. panta 1. punktā paredzētais sešu mēnešu noilguma termiņš nav piemērojams šajā 26. panta 1. punktā noteiktajām sankcijām.

73 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz ceturto jautājumu jāatbild, ka Direktīvas 2000/78 17. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru tad, ja tiek konstatēts, ka ir notikusi diskriminācija seksuālās orientācijas dēļ šīs direktīvas izpratnē, ir iespējams vienīgi izteikt tādu brīdinājumu kā pamatlietā, ja šī konstatācija tiek veikta pēc sešu mēnešu noilguma termiņa beigām, sākot no faktu notikšanas dienas, ja, piemērojot šo pašu tiesisko regulējumu, šāda diskriminācija netiek sankcionēta ar tādiem materiāltiesiskajiem un procesuālajiem noteikumiem, kuri sankcijai piešķir efektīvu, samērīgu un preventīvu raksturu. Iesniedzējtiesai jānovērtē, vai tas tā ir attiecībā uz tiesisko regulējumu pamatlietā, un vajadzības gadījumā valsts tiesības, cik iespējams, jāinterpretē atbilstoši minētās direktīvas tekstam un mērķim, lai sasniegtu tajā paredzēto rezultātu.

Par tiesāšanās izdevumiem

74 Attiecībā uz pamatlietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav pamatlietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

1) Padomes 2000. gada 27. novembra Direktīvas 2000/78/EK, ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju, 2. panta 2. punkts un 10. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tādi fakti kā pamatlietā jākvalificē kā "fakti, pēc kuriem var secināt, ka ir bijusi diskriminācija", attiecībā uz profesionālo futbola klubu, ja attiecīgos paziņojumus ir izteikusi persona, kura uzstājas un kura gan plašsaziņas līdzekļos, gan sabiedrībā tiek uztverta kā šī kluba galvenais vadītājs, lai gan tai katrā ziņā nav juridiskas spējas to saistīt vai pārstāvēt pieņemšanas darbā jautājumos;

2) Direktīvas 2000/78 10. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja tādi fakti kā pamatlietā tiktu kvalificēti kā "fakti, pēc kuriem var secināt, ka ir bijusi diskriminācija" seksuālās orientācijas dēļ, profesionālajam futbola klubam pieņemot darbā spēlētājus, tāds pierādīšanas pienākums, kāds paredzēts Direktīvas 2000/78 10. panta 1. punktā, nenoved pie tā, ka tiek prasīts pierādījums, kuru ir neiespējami sniegt, neaizskarot tiesības uz privātās dzīves aizsardzību;

3) Direktīvas 2000/78 17. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru tad, ja tiek konstatēts, ka ir notikusi diskriminācija seksuālās orientācijas dēļ šīs direktīvas izpratnē, ir iespējams vienīgi izteikt tādu brīdinājumu kā pamatlietā, ja šī konstatācija tiek veikta pēc sešu mēnešu noilguma termiņa beigām, sākot no faktu notikšanas dienas, ja, piemērojot šo pašu tiesisko regulējumu, šāda diskriminācija netiek sankcionēta ar tādiem materiāltiesiskajiem un procesuālajiem noteikumiem, kuri sankcijai piešķir efektīvu, samērīgu un preventīvu raksturu. Iesniedzējtiesai jānovērtē, vai tas tā ir attiecībā uz tiesisko regulējumu pamatlietā, un vajadzības gadījumā valsts tiesības, cik iespējams, jāinterpretē atbilstoši minētās direktīvas tekstam un mērķim, lai sasniegtu tajā paredzēto rezultātu.

[Paraksti]